

Poște militare străine în România (sec. XX) - partea a III - a

Dan-Simion GRECU

A.7) Militari Francezi în România (1916-1918, 1918-1920)

A) În prima fază a războiului, prezența franceză s-a materializat în ajutorul militar și logistic oferit de Misiunea Militară Franceză în România, condusă de gen. Berthelot. Acesta, însoțit de un nucleu de ofițeri francezi, sosește, după un lung drum prin Suedia și Rusia, în stația Periş la 3/16 octombrie 1916, fiind întâmpinat de I.I.C. Brătianu. Ulterior, Misiunea Militară Franceză va ajunge la un număr de 598 oameni, fiindu-i atașate și alte organisme: o Misiune Aeronautică cu 325 militari, o Misiune Navală cu 42 militari, o Misiune Medicală cu 260 de persoane, ceea ce aduce totalul prezenței franceze în România la 1226 persoane⁷. Având o contribuție esențială la reorganizarea, instruirea și dotarea Armatei române în anul 1917, Misiunile militare franceze vor fi nevoite să părăsească România în martie 1918, urmare a noilor realități militare de pe frontul românesc.

Correspondența era expediată de către membrii Misiunilor pe două căi principale:

- prin Poșta civilă română, așa cum este cazul cvasi-totalității corespondențelor expediate din septembrie 1916 și până prin martie 1917, mai rar ulterior.

Ele au toate caracteristicile corespondențelor externe, tranzitând Rusia și Scandinavia, vezi Fig. 17. Uneori, corespondențele expediate prin poșta civilă poartă ștampilele administrative ale Misiunilor (Fig. 18);

- prin curierul militar francez, aparținând Biroului 2 al Statului Major al Armatei Franceze, ce făcea legătura bisăptămânal (utilizând aceeași rută dificilă a nordului înghețat, prin Murmansk) între Paris și misiunile franceze din România și Rusia⁸. În acest caz, corespondențele poartă obligato-

riu ștampilele administrative ale Misiunilor (din care sunt cunoscute mai multe tipuri), ce aveau rolul de a confirma statutul de corespondență militară, dar și de a atesta cenzura la nivelul Misiunilor. Vezi exemple în Fig. 19-20.

B) Francezii vor reveni în teritoriile românești la sfârșitul anului 1918, de data aceasta organizați în două mari Armate⁹:

- Armata Franceză de Orient (redenumită apoi Armata de Un-

garia) care, subordonând Diviziile 11 și 17 Infanterie Colonială și o brigadă de cavalerie, va ocupa cu trupe-tampon Banatul și orașul Arad, organizând zone neutre (cu excluderea oricăror alte trupe decât cele franceze), pentru a preveni orice incidente între unguri și români sau sârbi, ori între români și sârbi, într-o zonă (Banatul) în egală măsură revendicată de ambele țări¹⁰.

- Armata de Dunăre ▶▶▶

Fig. 17: Carte poștală ilustrată (vedere din Iași) expediată din aceeași localitate la 23 ianuarie 1917 de către locotenentul René Berthelot (instructor de grenadieri în cadrul Misiunii Militare, fără legătură de rudenie cu generalul). Cenzurat la Iași în 28 ianuarie, cartare IAȘI la 29 ianuarie, tranzit PETROGRAD în 30 ianuarie/12 februarie 1917 (cu cenzura rusă confirmată de ștampilele numerale).

Fig. 17: Picture postcard (view from Iași) sent from the same town on the 23rd of January by the lieutenant René Berthelot (instructor for grenadiers at the Military Mission, without any relation with the general's name). Censorship at Iași on 28th of January, departure IAȘI January 29th, transit PETROGRAD January 30th/February 12th, 1917 (with the Russian censorship confirmed by the numeral postmarks).

⁷ O monografie cuprinzătoare (1120 pagini) la Jean-Noel Grandhomme - Le Général Berthelot et l'action de la France en Roumanie et en Russie Méridionale (1916-1918), Bois de Vincennes, 1999.

⁸ Vezi: Michael Bourlet - 1918. Un ofițer al Biroului 2 în misiune în România, Revista de Istorie Militară nr.3-4(95-96) / 2006, pag.48-53.

⁹ O sinteză a poștei militare franceze în România: Valeriu Neaga - Poșta militară franceză pe teritoriul României în timpul Primului Război Mondial, Curierul Filatelic nr. 96, pag. 14-17 și nr. 97 / 1998, p.19-21. Vezi și articolul dlui Cristian Scăiceanu cu titlu similar din Colectionarul, nr.4/1997, p.6-7.

(comandată de gen. Berthelot) care, venind din Bulgaria, trece Dunărea în noiembrie 1918 cu grosul diviziilor 16 Infanterie Colonială și 30 Infanterie și elemente din diviziile 76 și 156 Infanterie, alungă sau dezarmează ultimele trupe germane ale lui Mackensen și își stabilește garnizoane în România (mai ales București și Basarabia) și Dobrogea (Constanța și Cadrilater, supervizând evacuarea zonei de către bulgari). De aici participă, între lunile decembrie 1918 - aprilie 1919, la intervenția Aliatilor contra bolșevicilor peste Nistru (de la Odesa până la Kerson și Sevastopol) cu diviziile 30 și 156 Infanterie. În mai 1919 se retrage, adoptând poziții defensive în Basarabia, de-a lungul Nistrului (alături de trupe elene și poloneze), între aripa dreaptă a Corpului 5 Armată Român și Marea Neagră. În iunie 1919, trupele franceze și elene sunt înlocuite pe Nistru de trupe românești, cele două divizii franceze regroupându-se în iulie 1917 prin România spre Bulgaria, unde vor fi demobilizate.

Oficiile poștale militare franceze au folosit ștampilele rotunde cu textul TRESOR ET POSTES (și ENTREPOT pentru oficiile centralizatoare), vezi Fig. 21; în principiu, ele aveau două funcții diferite:

- de oficii poștale de etapă, staționare, fixe, în localități. Majoritatea ștampilelor acestora sunt (pentru locul și perioada la care ne raportăm) fără număr, datorită faptului că sunt nou-înființate. Noile ștampile cu număr au început să fie distribuite la Armata Dunării doar din toamna anului 1919 (așa cum sunt cele ale Sectorului Poștal 526A sau 526B);
- de oficii poștale arondate marilor unități (divizii); acestea au, în general, ștampile cu număr, pe care le folosesc din anii trecuți în continuare.

Poșta militară franceză folosea sistemul de recomandare, având etichete speciale în acest

Fig. 18: Carte poștală ilustrată (vedere din Botoșani) expedită la 17 august 1917 din aceeași localitate, prin Poșta civilă română, de către un militar al Misiunii Aeronautice. Cartare BOTOȘANI în aceeași zi, tranzit IAȘI la 20 august (cu cenzura atestată de două ștampile de culoare roșie), pe avers ștampila de tranzit ODESA la 28 august/10 septembrie 1917 (dar fără cenzura rusă, ceea ce este neobișnuit). Corespondența poartă și cașetul cu textul Misiunea Franceză Aeronautică * România (cașet din care există și varianta cu stemă în centru).

Fig. 18: Picture postcard (view from Botoșani) sent on August 17th, 1917, from the same city, by the civil Romanian Post, by a soldier of the Aeronautics Mission. Departure BOTOȘANI office within the same day, transit IAȘI on August 20th, (the censorship is certified by two red postmarks), on obverse transit cancellation ODESA on August 28th/September 10th, 1917 (but without the Russian censorship, which is unusual). The item bears also the postmark with the text French Aeronautics Mission * Romania (this postmark has also a variety with the coat of arms in the center).

sens, cu numărul Sectorului Poștal militar.

Există câteva caracteristici specifice corespondenței militare franceze din această perioadă:

- marea majoritate sunt scrise pe cărți poștale ilustrate din localitățile în care se afla expeditorul, astfel că sunt ușor localizabile;
- aproximativ 80% dintre corespondențe sunt expediate spre Franța fără ștampile de poșta militară (fiind scrise pe întreaga suprafață a verso-ului cărții poștale), de multe ori și fără adresa destinatarului (ceea ce face dificilă sau imposibilă identificarea unității militare).

Explicația rezidă probabil în faptul că aceste cărți poștale au fost expediate în plicuri închise (care purtau semnele de cartare poștală dar nu s-au mai păstrat), în pachete (grupe pe unități militare cu listă de însoțire și distribuție), eventual printr-un sistem de expediție poștală alternativ (curier).

- mult mai rare încă sunt corespondențele din această zonă și perioadă care poartă cașete/ștampile administrative ale unităților militare (chiar dacă sunt circulate în plic).

Prin Poșta militară franceză circulau și corespondențele civile (de afaceri, comerciale) ale persoanelor sau instituțiilor din România către partenerii

¹⁰ Detalii vezi la **Greco Dan-Simion** - Armata Franceză în Banat și Arad (1918-1919): aspecte istorice, militare, politice și poștale, Buletinul ABB nr. 3 / 2007.

lor din Franța. Astfel de cazuri sunt rare, un exemplu este în Fig. 22.

A.8) Poșta militară sârbă în Banat (1918-1919).

În iarna 1915/1916 sârbii și-au salvat o bună parte a trupelor în fața invaziei austro-ungare, alăturându-le aliaților în Orient, sub forma a trei armate independente. Plecând din bazele Armatei Aliate de Orient (comandată de gen. Franchet d'Espèray), ei vor avansa din Grecia prin Bulgaria spre țara lor natală, la sfârșitul anului 1918. Încă din primele zile ale lunii noiembrie 1918, unități sârbești din cadrul Armatei I (Diviziile Morava, Drina și Dunăre) intră în Banat alături de Divizia de Cavalerie (vezi Fig. 23), avansând fără dificultate, astfel că la 13 noiembrie era aproape terminată ocupația până la Mureș (la nord) și la

vechea graniță cu România (în est).

Ulterior (în ianuarie 1919) ei se vor retrage din estul Banatului (comitatul Caraș-Severin și o parte a Timișului), locul lor fiind luat de francezii care vor stabili aici o zonă-tampon între români și sârbi. Ocupația sârbă în ceea ce este astăzi Banatul românesc va continua până la 27 iulie 1919 în partea vestică a Banatului (parțial comitatele Torontal și Timiș). Între 28 iulie - 2 august 1919 sârbii eliberează și această zonă în favoarea francezilor, care (continuând să servească drept trupe-tampon) o predau mai departe românilor.

Poșta militară sârbă va păstra caracteristicile franceze (impuse de faptul că reorganizarea militară sârbească s-a făcut sub comandă franceză), în primul rând împărțirea în sectoare poștale. Oficiile lor poștale militare (de pe

lângă divizii sau comandamente de etapă) vor avea text în litere chirilice (VOINA POȘTA BR...) și vor folosi ștampile de cenzură militară cu aceleași caractere.

A.9) Militari și formațiuni militare britanice în România (1916-1917, 1919)¹¹

A) În prima fază a războiului (1916-1917), britanicii au fost prezenți pe fronturile din România organizati în trei structuri militare:

- The Scottish Women's Hospital (*Spitalul Femeilor Scoțiene*, cu un personal de cca. 80, majoritatea femei), arondat Diviziei 1 Voluntari Sârbi (ce era integrată Armatei Ruse), care activează în septembrie - octombrie 1916 în Dobrogea (Medgidia), Galați și Reni; ulterior se retrage (împreună cu Divizia Sârbă) prin Arhanghelsk în Marea Britanie. Corespondențe de la această unitate se găsesc deocamdată doar expediate din Balcani (prin poșta civilă).

- The British Armoured Car Corps (*Corpul Britanic de Blindate*, oficial numit *Royal Navy Armoured Car Division* - RNACD, dar și *Russian Armoured Car Division*), care sosește în Rusia de Nord în ianuarie 1916. În iunie 1916 este redirecționat spre Caucaz, dar retragerea rușilor din Dobrogea schimbă planurile: unitatea blindată va participa la luptele din Dobrogea începând cu 27 noiembrie 1916 (atașată Corpului IV Armată Siberian). Se retrage treptat, ajungând la Tulcea în 17 decembrie și la Tiraspol (în Rusia) la 11 ianuarie 1917. O parte a blindatelor rămâne însă în Galați, până în aprilie 1917. În iunie 1917 întreaga unitate este dislocată în Galiția, fiind ▶▶▶

Fig. 19: Un plic expedit prin curier militar la 30 mai 1917 de către locotenentul Blanchard (ce avea funcția de adjunct al șefului de stat-major al Misiunii Militare Franceze). El poartă cea mai cunoscută formă de ștampilă administrativă, cu textul Misiunea Militară Franceză în România * Biroul Administrativ. Sosește la Bordeaux la 16 iulie 1917 (după mai bine de 6 săptămâni).

Fig. 19: An envelope sent by military courier in May 30th, 1917, by the lieutenant Blanchard (who was the deputy chief of the French Military Mission Staff). It bears the most recorded administrative postmark with the text French Military Mission in Romania * Administrative Office. Arrival in Bordeaux on July 16th, 1917 (6 weeks later).

¹¹ Primele informații despre subiectul **Robert Bell** - *The British in Romania*, RPHB nr. 2/Mai 1991 (informații reluate și de **Călin Marinescu** - *Corespondența britanicilor aflați pe fronturile din România 1916-1918*, MFCN nr. 8(44)/August 1998); *Detalii în extenso despre aceste unități în articolul lui David Cornelius - The British in Romania - Addenda*, RPHB nr. 3/Sep.1991.

apoi repatriată în Marea Britanie între octombrie 1917 - februarie 1918. Corespondență de la această unitate din România este cunoscută, expediată prin poșta civilă, cu tranzit prin Rusia. Nu poartă cașete militare (deși ele există pe corespondența expediată din Rusia), astfel că identificarea expeditorului se face pe baza altor informații.

- Oarecum legați de RNACD (din moment ce aparțineau aceleiași comandament, *Royal Navy Air Service* - RNAS), mai mulți aviatori britanici, organizați în două escadrile 'Romanian Flight', au luptat pe frontul românesc de la sfârșitul lunii octombrie 1916 până la sfârșitul lui decembrie 1916, când grupul RNAS este rețraș pe frontul de vest.

În afara acestor unități organizate existau două misiuni militare britanice: Misiunea Britanică, British Military Mission in Roumania (care folosea un cașet rotund pe corespondențe cu acest text) și o Misiune Feroviară Britanică, British Railway Mission (aparent localizată în Iași, care a contribuit la reorganizarea căilor ferate române în iarna 1916/1917). Interesele britanice erau reprezentate de către Legatia Britanică din București (evacuată la Iași), care servea și drept *oficiu poștal de tranzit* al corespondențelor de la misiunile amintite. Astfel, corespondența de la misiuni era expediată prin intermediul *valizei diplomatice*, în fapt al *sacului diplomatic* care făcea naveta între Ministerul de Externe de la Londra și ambasadele britanice, lucru atestat prin notația manuscrisă de pe corespondențele respective *Per favour of Foreign Office bag*, vezi Fig. 24.

B) În faza a doua a războiului (1919) britanicii au fost prezenți în sudul Dobrogei (Cadrilater), în subordinea Armatei Aliate din Orient. Este vorba de **Divizia 26 Britanică**, transferată inițial la Ruse la începutul lui noiembrie 1918, ca parte a Armatei aliate a Dunării. Între 28 noiembrie - 1 decembrie 1918 o unitate subor-

Fig. 20: Carte poștală ilustrată (vedere din Turtucaia), scrisă însă la Iași în 11 octombrie 1917 de către adjutant Boulet (angajat la serviciul cifrului /secretizarea comunicațiilor pe lângă Misiunea, cel care și cenzurează, de altfel, corespondența). Poartă un alt tip de ștampilă administrativă, cu textul Misiunea Militară Franceză * România.

Fig. 20: Picture postcard (view from Turtucaia), but written on 11th of October 1917, by the adjutant Boulet (employee at the office for codification / the communications codification of the Mission, who is also the censor of the correspondence). It bears another type of administrative postmark with the text French Military Mission* Romania.

donată (Devonshire Regiment) este în București, unde ia parte la parada victoriei. La sfârșitul lui decembrie, divizia (devenită parte a Armatei de Ocupație a Bulgariei) își mută statul major la Varna și detașează unități pentru ocupația Cadrilaterului (la Ruse, Dobrici și Silistra). Unitățile din Dobrogea sunt retrase până la sfârșitul lui aprilie 1919, când sunt înlocuiți de italieni (vezi mai jos). Până la 10 mai 1919, divizia este desființată.

Divizia a folosit poșta militară britanică (probabil însă și cea civilă locală), care avea o caracteristică proprie: existau câte cinci birouri poștale pentru

fiecare divizie (la comandament, la serviciul divizionar transporturi și la fiecare din cele trei brigăzi). Brigăzile dislocate în Dobrogea foloseau ștampile cu textul FIELD POST OFFICE/78 (în Dobrici, respectiv 79 în Silistra). Alt oficiu de campanie britanic, care a existat pentru scurt timp (cca. două săptămâni) în România, era ARMY POST OFFICE/SX.3 (mutat în martie 1919 la Galați, apoi la Constanța).

De asemenea, cel puțin o navă militară britanică (**H.M.S. Mersey**) a servit pe Dunăre la începutul anului 1919, mai mulți marinari de aici fiind îngropați în cimitire militare din București.

Dan Simion GRECU, născut la 2 mai 1962 în Hunedoara, licențiat al Facultății de Medicină Timișoara (1987) și al Facultății de Istorie Sibiu (2007), medic primar psihiatru. Preocupări filatelice: istoria poștală a teritoriilor românești pe perioada conflictelor militare (1913, 1914-1918, 1939-1945) și a anilor postbelici, cu referire mai ales la poșta militară, cenzură, corespondența prizonierilor, internaților, refugiaților, deportaților, etc.

Contact: damirro@yahoo.com

Foreign military posts in Romania (XX cen.) - Third part

Dan-Simion GRECU

A.7) French military men in Romania (1916-1918, 1918-1920)

A) In the first stage of the war, the French presence was materialized through the military and logistic help offered by the French Military Mission in Romania, led by the gen. Berthelot. The general, accompanied by a group of French officers, arrived, after a long voyage through Sweden and Russia, in Periș Railway Station on 3rd/16th of October 1916, I.I.C. Brătianu greeting him. Later on, the French Military Mission will have 598 people, one Aerial mission comprising a number of 325 troops, one Naval Mission having 42 troops, one Medical Mission with 260 people, so that the number of the French people in Romania grew as high as 1226 persons⁷. Having an essential contribution to the re-organization, instruction and endowment of the Romanian army in 1917, the French Military Missions will be forced to leave Romania in March 1918, due to the new military realities from the Romanian front.

The mail was sent by the members of the Missions by two main means:

- by the civil Romanian Post, as almost the majority of the mail sent from September 1916 until March 1917, later on rarely. They have all the characteristics of the external mail, transiting Russia and Scandinavia - see Fig.17. Sometimes the correspondence sent by the civil mail bears administrative postmarks of the Missions (Fig.18);

- by the military French messenger of the Office no. 2 of the French Army Staff, which made the connection twice a week (using the same difficult route of the frozen North through Murmansk) between Paris and the French Mission from Romania and Russia⁹. In this case the correspon-

Fig. 21: Exemple de ștampile de poștă militară franceză pe corespondențe din România; rândul de sus: a) TRESOR ET POSTES 526 A (București); b) TRESOR ET POSTES 526B (Galați); c) ENTREPOT 5 * AAO (Giurgiu); rândul de jos: ștampile fără număr din București (primele două) și Galați (a treia).

Fig. 21: Examples of French military postmarks on the correspondence from Romania: upper line: a) TRESOR ET POSTES 526 A (Bucharest) b) TRESOR ET POSTES 526B (Galați) c) ENTREPOT 5 * AAO (Giurgiu); lower line - postmarks without numbers, from Bucharest (the first two) and Galați (the third one).

dence has administrative compulsory postmarks of the Missions (there are many types recorded) having the role to confirm the status of the military mail and also to certify the censorship at the Missions level. See e.g. Fig. 19-20.

B) The Frenchmen will return on the Romanian territories at the end of 1918, this time organized in two great Armies⁹:

- French Army of Orient (then renamed into The Army of Hungary) which, subordinating the Divisions no. 11 and no. 17 of Colonial Infantry and a brigade of cavalry, will occupy, using buffer troops, Banat district and the town of Arad, organizing neutral areas (excluding all the other troops, except the French ones), in order to prevent any incidents between Hungarians and Romanians or Serbians, or between Romanians and Serbians, in an area (Banat) equally claimed by both countries¹⁰.

- The Army of Danube (under the command of gen. Berthelot) which, coming from Bulgaria, crossed the Danube in November 1918 with the main numbers of the Divisions no. 16 Colonial Infantry and elements of the Divisions no. 76 and no. 156 Infantry, sends away or disarms the remaining German troops of Mackensen and establishes garrisons in Romania (especially in Bucharest and Bessarabia) and Dobruja (Constanța and Cadrilater, supervising the evacuation of the area by the Bulgarians), whence it participates between December 1918 and April 1919 in the military operations of the Allies against the Bolsheviks over the Nistru River (from Odessa to Kherson and Sevastopol) with the no. 30 and no. 156 Infantry divisions. In May 1919 they fell back, occupying defensive positions in Bessarabia, along the Nistru River (next to Hellenic and Polish troops) between

Fig. 22: Plic de afaceri, expediat de către comercianți din București către parteneri din Franța, folosind facilitățile poștei de campanie franceze din România: plicul este corect francat 15 centimes, obliterat la 13 noiembrie 1919 cu ștampila TRESOR ET POSTES 526 A (oficiul centralizator din București al Armatei Dunării); poartă de asemenea ștampila OFICIUL COMERCIAL FRANCEZ ÎN ROMÂNIA, care atestă calitatea comercială a corespondenței (în interes francez) și dreptul consecutiv de a folosi poșta militară.

Fig. 22: Business envelope, sent by traders from Bucharest to partners from France, using the services of the French field post in Romania: the envelope is correctly charged 15 centimes, cancelled on 13th of November 1919 with the postmark TRESOR ET POSTES 526 A (centralizing post office from Bucharest of the Danube Army); it also bears the postmark OFICIUL COMERCIAL FRANCEZ ÎN ROMÂNIA, confirming the commercial purpose of the mail (in the French interest) and the consecutive right to use the military mail.

the right flank of the 5th Division of the Romanian Army and the Black Sea. In June 1919 the French and Hellenic troops are replaced on the Nistru River by Romanian troops, the two French divisions regrouping in July 1917, through Romania to Bulgaria, where they will be demobilized.

The French military post offices used round postmarks with the text TRESOR AND POSTES (and ENTREPOT for the centralizing offices), see Fig. 21; as usually they had two different functions:

- Post offices of *stage*, of station, stable, in localities. The most of these cancellations are (because of the place and of the period) without number, being newly founded. The new postmarks with numbers began to be

distributed to the Army of Danube starting with the autumn of 1919 (as there are those of the Postal Section 526 A or 526 B);

- Post offices assigned to the big units (divisions); these ones have, generally, postmarks with numbers, which are used from the past years to the next ones.

The French military post used the system of registered mail, using special labels for this, with the number of the military Postal Section.

There are some specific characteristics of the French military mail from this period:

- The most part of the correspondence is on picture postcards from the localities where the sender is, so that they are easily back traced;

- About 80% of the mail is sent to France without military postmarks (being written on the entire surface of the postcard reverse) many times without the addressee's address (making impossible the identification of the military unit). The explanation is given probably by the fact that these postcards were sent in closed envelopes (which had the signs of postal sorting, but they were not kept), in parcels (grouped by military units with an enclosed list for distribution), eventually by an alternative system of postal expedition (courier).

- Even more rarely is the mail from this area and period which bears administrative postmarks of the military units (even circulated in envelopes).

Through the French military post there was also passing the civilian mail (business or commercial) belonging to Romanian persons or institutions sent to their partners from France. Such a rare case is the example in Fig. 22.

A.8) Serbian military post in Banat (1918-1919)

In the winter of 1915/1916 the Serbians saved an important part of their troops during the Austro-Hungarian invasion, joining it with the allies in Orient, forming three independent armies. Going from the base of the Allied Army of Orient (under the command of the gen. Franchet d'Espèrey) they will advance from Greece through Bulgaria to their own country, at the end of 1918. From the first days of November 1918, the Serbian units of the 1st army (divisions Morava, Drina and Danube divisions) enters in Banat next to the Cavalry Division (see Fig. 23), advancing without difficulty, thus until 13 November the occupation was nearly over up to the Mureș river (in North) and to the old border with Romania (in East).

Further (in January 1919) they will pull back from the east of Banat (Caraș-Severin district and part of Timiș district), ▶▶▶

their place being taken by French troops who will establish here a buffer area between the Romanians and Serbians. The Serbian occupation, in what is today the Romanian Banat, will continue until July 27th 1919 in the west part of Banat (partially districts of Torontal and Timiș). Between July 28th and August 2nd 1919 the Serbians also free this area, for the benefit of the French army, who (continuing to serve as buffer troops) rendered aback to the Romanians.

The Serbian military post will keep the *French* characteristics (required by the Serbian military reorganization made under French command), first of all the division by post sections. Their military post offices (besides divisions or stage commandments) will have the text written in Cyrillic alphabet (VOINA POȘTA BR...) and will use military censorship postmarks bearing the same letters.

A.9) British troops and military units in Romania (1916-1917, 1919)¹¹

A) In the first stage of the war (1916-1917), the British troops on the Romanian battle-fronts were divided into three military structures:

- The Scottish Women's Hospital (with a staff of around 80, most of them women) affiliated to the 1st Division of Serbian Volunteers (part of the Russian Army), servicing in September - October 1916 in Dobruja (Medgidia), Galați and Renj; Ulterior it has been retreated (together with the Serbian Division) through Archangelsk in Great Britain. There are recorded, for the moment, mail of this unit sent only from Balkans (by civil mail).

- The British Armored Car Corps (officially named *Royal Navy Armored Car Division - RNACD*, but also *Russian Armored Card Division*) which arrives in North Russia on January 1916. On June 1916 it is redirected to Caucasus, but the retreat of the Russians from Dobruja changes the plans: the armored unit will participate in the

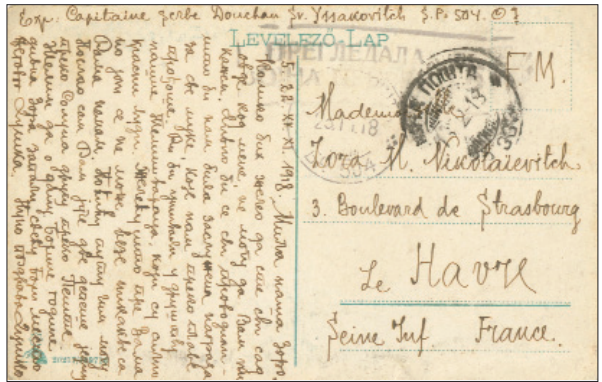

Fig. 23: Carte poștală ilustrată (vedere din Timișoara) scrisă la 22 noiembrie/5 decembrie 1918 de un căpitan sârb arondat sectorului poștal S.P. 504, adresată în Franța. Este cartată și stampilată VOINA POȘTA BR. 504 (oficiul poștal 504 fiind arondat Diviziei de Cavalerie), tranzit printr-un alt oficiu poștal (fost al Armatei a 3-a, acum probabil un oficiu centralizator) atestat de stampila VOINA POȘTA BR. 333. Cenzura sârbă cu stampila dreptunghiulară Văzut/de cenzura militară. Divizia de Cavalerie a fost prima unitate sârbească ce a intrat în orașul Timișoara în 4/17 noiembrie 1918.

Fig. 23: Picture postcard (sight from Timișoara) written in November 22nd/December 5th, 1918, by a Serbian captain belonging to the post station SP 504, sent to France. It is sorted and cancelled VOINA POȘTA BR. 504 (the post office belonging to the Cavalry Division), in transit by another post office (which belonged to the 3rd Army, now probably a centralizing office) certified by the postmark VOINA POȘTA BR. 333. The Serbian censorship with the rectangular postmark Văzut/de cenzura militară. The Cavalry Division was the first Serbian unit which entered Timișoara town on 4/17 of November 1918.

struggles from Dobruja, beginning with 27th of November 1916 (attached to the 4th Corp of the Siberian Army). It retires gradually, arriving at Tulcea on 17th of December and at Tiraspol (in Russia) on 11th of January 1917. Part of the armored cars remained in Galați until April 1917. On June 1917 the entire unit is dislocated in Galicia, being afterward repatriated in Great Britain between October 1917 and February 1918. There is recorded mail from this unit sent through civil mail, by transiting Russia. It is without military cancellations (although there are on the mail sent from Russia) so that the identification of the sender is made following other information.

- Somehow related to RNACD

(belonging to the same commandment, *Royal Navy Air Service - RNAS*), many British pilots, organized in two escadrilles Romanian Flight, struggled on the Romanian front from the end of October 1916 until the end of December 1916, when the group RNAS is retreated from the Western front.

Except this organized units, two other British military missions activated: British Military Mission in Roumania (using a round postmark with this text) and a British Railway Mission (located apparently in Iași, which contributed to the reorganization of the Romanian railways in the winter of 1916/1917). The interests of the British were represented by the British Legacy from Bucharest (evacuated to Iași) ▶▶▶

Fig. 24: Plic expediat de un ofițer în 'serviciu activ în România' către soția sa, după cum rezultă din adresa M.H.D. Captain, On active service in Roumania (majoritatea scrisului sub eticheta de cenzură). Tot sub etichetă este notația manuscrisă *Per favour of F.O. bag*, cerând expedierea corespondenței prin sacul diplomatic al ambasadei. Acest fapt e confirmat de aplicarea ștampilei roșii BRITISH LEGATION * BUCHAREST (în refugiu la Iași), ulterior trece prin cenzura britanică (etichetă de cenzură OPENED BY/ CENSOR 1040 și ștampila WAR OFFICE/POSTAL CENSOR), sosind la destinație în Italia (pe verso ștampila mecanică ROMA CENTRO 18 mai 1917 și pe avers ștampila hotelieră HOTEL WINDSOR ROMA). Expeditorul este un nume cunoscut: M.H. Donohoe, aparținând Corpului de Informații (spionaj) al Armatei, corespondent de război al Daily Chronicle, trimis în 1917 în România și Rusia. A participat în 1918 la campania din Persia a celebrei unități britanice de blindate Dunsterforce (care a folosit pe mulți dintre oamenii fostului RNACD).

Fig. 24: Envelope sent by an active service officer in Romania to his wife, accordingly to the address M.H.D. Captain, On active service in Romania (most of the writing under the censorship label). Also under the label there is the hand writing note *Per favour of F.O. bag*, asking for sending the correspondence by the diplomatic bag of the embassy. This fact is confirmed by the red cancellation BRITISH LEGATION * BUCHAREST (in refuge at Iași), passing later on through the British censorship (OPENED BY/ CENSOR 1040 censorship label and WAR OFFICE / POSTAL CENSOR postmark) arriving to the destination in Italy (on the reverse - the mechanical cancellation ROMA CENTRO May 18th, 1917 and on the front - the hotel cancellation HOTEL WINDSOR ROMA). The sender is known: M.H. Donohoe, from the Army Intelligence Corps (espionage), war correspondent of Daily Chronicle, delegated during 1917 in Romania and Russia. He took part in 1918 at the campaign from Persia of the famous Dunsterforce British Armored Cars unit (which used many people of the ex RNACD).

working also as a *transit post office* for the correspondence of the mentioned missions. So that the mail from the missions were sent by the *diplomatic valise*, in fact the *diplomatic bag* navigating between the Foreign Ministry from London and the British embassies, fact attested by the hand writing of the irrespective letters *Per favour of Foreign Office bag*, see Fig. 24.

B) During the second stage of the war (1919) the British were present in the south of Dobruja (Cadrilater) under the command of the Allied Army of Orient. It's about the **British 26th Division**, initially transferred to Ruse at the beginning of November 1918 as part of the Allied Army of Danube. Between November 28th and December 1st 1918 a subordinate unit (Devonshire Regiment) is in Bucharest taking part at the victory's parade. At the end of December, the division (which became part of the Occupation Army of Bulgaria) moves its staff to Varna and detaches units for the occupation of Cadrilater (to Ruse, Dobrici and Silistra). The units from Dobruja are retired until the end of April 1919, when the Italians are replaced (see below). Until May 10th, 1919 the division is disbanded.

The division used the British field post (and probably the local civil one also), which had a specific characteristic: there were five post offices for each division (to the commandment, to the transport division and to the all three brigades). The brigades dislocated in Dobruja used postmarks with the text FIELD POST OFFICE/78 (in Dobrici, respectively 79 in Silistra). Another British campaign post office which existed for a short period of time (about two weeks) in Romania was ARMY POST OFFICE/SX.3 (moved in March 1919 to Galați, then to Constanța).

Also, at least one British military vessel (**H.M.S. Mersey**) operated on the Danube in the beginning of 1919, many of its marines being buried in the military cemeteries from Bucharest.